

LÁTLELET

EGY ÜGYDARABRÓL

1976. január 3-án pestlőrinci lakosok közös levelet írtak a tanács-tagjuknak. Egyebek közt az alábbiakat tartalmazta az írás:

„...Panaszunk az, hogy a Városház utca és Kossuth Lajos utca kereszteződésétől minden irányba, összesen kb. 25—30 házban, illetve pincéjében 20 centimétertől 2 méterig terjedő magasságban talajvíz tört föl több mint egy éve. Többször jeleztük ezt a műszaki és tervosztályon, de sajnos, segítséget nem kaptunk, de még megfelelő tanáccsal sem tudtak ellátni, hogy kihez fordulhatunk az ügyben.

Gellérthegy és tűzijáték

A talajvíz által megtámadott utcáknak csak néhány sarkot kell fölfelé kaptatniuk és elérik a Gellérthegy magasságát. Csupa kertes ház van arra. Munkások, kistisztviselők, kalauzok, tanítók, kisemberek építették azokat jobbára negyven-ötven éve, hogy megszabaduljanak a pesti magas lakbéréktől, hogy tiszta levegőn éljenek, hogy kertjükben a dália,

Kérjük, szíveskedjen ügyünkben sürgősen intézkedni, mivel több milliós kár származik igen rövid időn belül... Több lakóház már életveszélyes... ami igen nagy kár nemcsak a háztulajdosoknak, hanem államunknak is, mivel több ház állami tulajdonú...”

A címzett tanács tag egyben a főváros XVIII. kerületi Tanácsának elnöke is, dr. Ambrus János. A levelet huszonheten írták alá. A jelenség pedig, melyre utaltak, eszerint bő három évvel ezelőtt avatkozott be életükbe.

a szekfű és a rózsza mellett, a konyhára is teremjen egy kis zöldbab, káposzta, karalábé. Ezek a „háziurak”: általában nem tartottak lakót. Jobbára egy ruhájuk volt, mert évtizedekig nyomta őket az építkezésre fölvert bankkölcsön. De gyermekeiket már polgáriba vagy éppen gimnáziumba járatták. Megvették nekik az ötvenfilléres jegyeket a Nem-

zeti Színház diákelőadásaira. Augusztus 20-án a ház elől nézték a tűzijátékot, és büszkén mondogatták egymásnak: „Valóban egy szinten élünk a Gellértheggyel.” Pedig, de messzi voltak a színtől is, a hegytől is... Ők voltak, akik bajukban félénken arra hivatkoztak, hogy az államot is kár éri a talajvíz miatt, mert az államnak is vannak ott házai.

Mivel a huszonhét ember a későbbiekben nem lépett föl egységesen ügyének elintézéséért, inkább egy újabb „érdekelt”, Nagy Emilné (lakik: XVIII. ker., Kossuth L. u. 88/b.) feljegyzéseiben tallóznak. Ime naplójegyzetei időrendben:

„1976. XI. 28-án a ház pincéjében feljön a víz.

XII. 6-án repedés a fürdőszoba falán. Azonnal írok a kerületi tanács műszaki osztályának.

XII. 20. Dr. Ambrus János elnök és Bogár György főmérnök műszaki szemlélet tart. Velük van a műszaki osztály egyik dolgozója, aki az ő javaslatukra kiszívatta a vizet a pincéből. Ugyanaznap egy szakértő úgy vélekedik: se a

pincéből, se a kútból nem szabad kiszívatni a talajvizet, mert az komoly rongálódásokhoz vezet.

Fölmerült: a talajvíz oka az, hogy a megszűnt lőrinci téglagyárban betömték a téglagyári tavakat, ám az azokat tápláló források változatlanul ontják a vizet.

Kérem, hogy a tanács végeztesen hidrogeológiai vizsgálatot. A tanács nagyon készséges.

1977. I. 20. A tanács műszaki osztályának három kiküldött embere szörnyülködve tapasztalja, milyen károk keletkeztek házunkban.

1977. I. 15-én levelet írok a KÖJÁL Település Egészségügyi Osztályának. Egyebek közt ezt:

»...A XVIII. ker. Kossuth Lajos utcában kb. 16 ház alatt... víz van a pincékben. Most a talajvíz olyan magas szintet ért el, hogy az emésztőgödöröket ellepte... A fürdőszobákat, W. C.-ket nem tudjuk használni, így az udvarra kerül a szennyvíz, kénytelenek vagyunk kiönteni mindent... A pincékben bűzlik az áporodott víz...«

Később kiszippantatjuk az

emésztőgödört. Alig megy el a kocsis, a gödör ismét csupa víz. Bogarak lepik el a szennyvizet. Falaink tovább repedeznek.”

Levél az elnöknek

Nagy Emilné 1977. május 7-én levélben fordult a kerületi tanács elnökéhez. A levél így kezdődött:

„Többszöri személyes beszélgetések és intézkedés nélkül maradt helyszíni szemlém után e rendkívüli, elemi csapásnak számító helyzet miatt magam és választótársaim nevében ebben a — megválasztott és a választó közötti szokatlan formában — levélben vagyok kénytelen kérni Önt a sürgős közbelépésre, segítségre és intézkedésre...”

A levél mind tartalmát, mind élességét, mind pedig színvonalát tekintve érdekes kordokumentum. Ilyen részletek vannak benne:

„... ismer bennünket — választóit — annyira, hogy tudja, szerény vagyonunkat nem szerencsejátékkal vagy tiltott módon, hanem többségünkben egy átdolgozott étellel, sok-sok lemondás és nélkülözés árán szereztük. Életművünknek tekintjük ezeket a parányi házikókat... Ezeket az életműveket komoly veszedelem fenyegeti. Csak fokozza a helyzet súlyosságát és félelmünket, hogy az Ön által vezetett tanács egyes munkatársai ahelyett, hogy a néphatalom megtestesítőjétől elvárható támogatást vagy segítséget nyújtanának, még bennünket fenyegetnek komoly összegű bírság kiszabásával, és amikor mi a kialakult helyzet előidézőjét keressük, furcsa válaszokat kapunk. Azt mondják, a tanácsot nem ér-

te kár, nincs idejük a magánosokkal foglalkozni, és ha netán házaink összedőlnek, legföljebb majd valahol szükséglakást kapunk...”

Majd:

„... Tudomásunk van arról, hogy az FTI 1977. márciusában készített 76/2246—321 számú szakvéleménye már a tanács birtokában van. Tudjuk azt is, hogy a szakemberek véleménye szerint a hibát az okozta, hogy a munkálatok megkezdése előtt elfelejtették megkérdezni a szakembereket a tervek végrehajtásának várható következményeiről...”

Az említett „terv” a téglagyári tavak betömésének terve. Fontos tény: a kerületi tanács műszaki osztálya már 1977. áprilisában határozatban kötelezte az Épületkerámiaipari Vállalatot, hogy mivel a tavak feltöltését engedélyezés nélkül végezte el, „tegye a területet újrahasznosításra alkalmassá”.

Röviden

Csak tömönatokban a folytatás:

1977. V. 10. Helyszíni szemlét tart a Fővárosi Tanács.

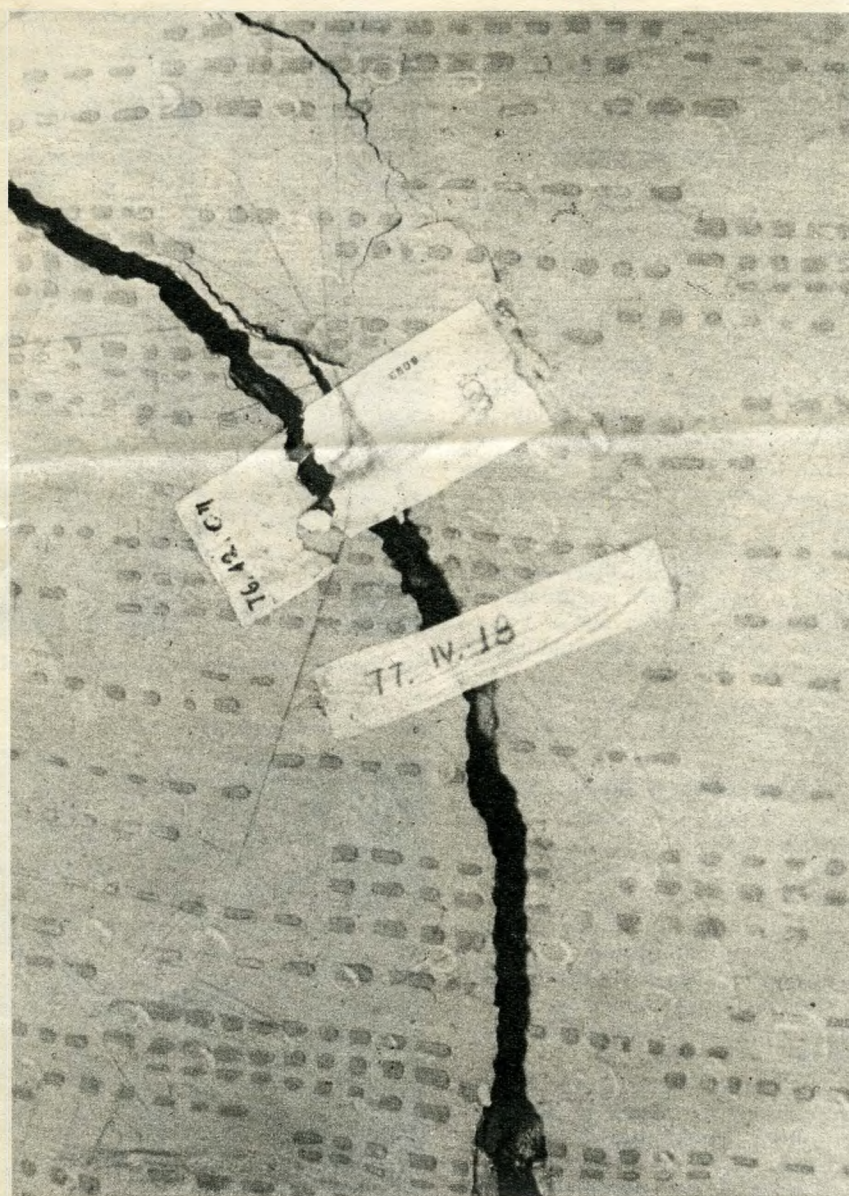
V. 13. Helyszíni szemlét tart a Bányaműszaki Felügyelőség.

V. 30. Tanácsstagi beszámoló. „Szeptemberben megkezdődik a fölös vizet levezető csatorna építése.”

VII. 20. A budapesti pártbizottság titkára, a kerületi pártbizottság vezetői, az országgyűlési képviselő megtekintik a helyszínt.

IX. 1. A BUVATI megbízottja megtekintik a károkat.

IX. 14. A Fővárosi Tanács vá-

A repedés a falon mindig vastagabb lesz

Egy ház, melyet már csak néhány gerenda és az irgalom tart össze

rosrendezési és építészeti főosztálya közli: az Építésügyi Minisztérium foglalkozik már a téglagyári tavak betömésének ügyével.

XII. 5. A Fővárosi Tanács előbbi főosztálya — ahová az Épületkerámiaipari Vállalat fellebbezett a kerületi tanács áprilisi határozata ellen — megsemmisíti az első fokú hatóság határozatát és azt új eljárásra utasítja.

XII. 9. A kerületi tanács műszaki osztálya levelet ír minden érintettnek:

„1977. december 15-én a talajvízmozgás okozta károk vizsgálatához fotófelvételeket kívánunk készíteni, ezért kérjük, szíveskedjenek a munka zavartalan elvégzése érdekében a lakásba való bejutást biztosítani...”

XII. 28. A XVIII. ker. Tanács műszaki osztálya határozatban kötelezi az Épületkerámiaipari Vállalatot: „Az általa végzett építési munkák következtében bekövetkezett épületkárokról és azok helyreállításának lehetőségéről építész és statikus szakértői véleményt 90 napon belül nyújtson be...”

A vállalat ezt a határozatot is megfellebbezi.

1978. III. 7. A Fővárosi Tanács illetékes főosztálya a fellebbezést elutasítja.

A kerületi tanács elnökének sű-

lyos szívbántalmi aligha választ-
hatók el ettől az ügytől. Mégsem
hagyhatom ki őt a megkérdezet-
tek láncolatából.

A tanácsnál

— Mint tanácsstag szerzett tudomást a lakosságnak erről a gondjáról. Miként vált a dologból hivatali ügy?

— Nyomban hivatali ügyvé tette azáltal, hogy a legilletékesebbet, műszaki osztályunk vezetőjét bevontam a munkába. Kezdetben arra gondoltunk, hogy talán egy nagyobb átmérőjű vízcsővezeték tört el valamelyik háznak az udvarán, és onnan származik a talajvíz.

— És?

— Aztán kiderült, hogy nem ez okozta a bajt. Ekkor megbíztuk a Földmérő és Talajvizsgáló Vállalatot, végezzen hidrogeológiai vizsgálatot a körzetben.

— Mennyi idő telt el a bejelentés és a vizsgálat megkezdése között?

— Nem egészen három hónap.

— A vizsgálat igazolta azt a föltevést, hogy a talajvíz a téglagyári tavak betömésének következménye?

— Csak részben. Négy különböző okra is rámutatott. A jelentésnek azt a részét minden további nélkül elfogadtuk, hogy a talajvíz csak a csatornahálózat kiépítésével vezethető el.

— Az rengetegbe kerül. És talán még az is növeli a nehézséget, hogy magánházak sorsáról van szó.

— Senki sem törődött azzal, hogy kinek a tulajdona került veszélybe. Mindenkit az vezetett, hogy megmentjük azokat a házakat a bentlakóknak. A Fővárosi Tanács elnöke nagy megértést tanúsított gondunk iránt. Utasította a Közmű- és Mélyépítési Főigazgatóságot, hogy a szükséges anyagi eszközöket, mintegy 30 millió forintot, bocsássa a kerület rendelkezésére.

— Akkor hát a dolog sínen van!

— Nincs. Az anyagi fedezet birtokában ugyanis fölkértük a kerületünkbe települt Közmű és Mélyépítő Vállalat igazgatóját, legyen segítségünkre a csatorna megépítésében.

— Vállalta? Akkor mi baj?

— Igen, vállalta. Szeptemberben mégis elálltak a munkától.

Mutatja az ezt közlő levelet. Abban — egyebek közt — ez olvasható:

„... A ... talajmechanikai szakértői vélemény egyértelműen rögzíti, hogy a víztelenítés hatására, szakszerű kivitelezés mellett is károsodás érheti a környező épületeket... Nem vállalhatjuk magunkra a leggondosabb munkavégzés mellett is bekövetkező épületrongálódások miatt várható lakossági perek tömegét és ezek teljes vagy részarányos kártérítését. A kivitelezés egyetlen biztonságos módjára — előrevert szádfalazás védelme alatti építésre — vállalkozni nem tudunk, mert az ehhez szükséges szádpallóval és verőbe-

Egy ügyfél tallózása az átiratok és válaszok sokaságában

Mint az aládúcolt bányában...

SZALAY ZOLTÁN FELVETÉLEI

rendezéssel nem rendelkezünk...”

— Ezek után?

Gyöngyözik az elnök homloka.

— Felkértük a Fővárosi Csatornázási Műveket. A nagy lakótelepek mélyépítési munkái minden kapacitásukat lekötik. Nem vállalták... Fordultunk az Obudai Mgtsz mélyépítési részleg-

hez, a kerületi Szabadság Mgtsz-hez, a kerületbe települt Betonútépítő Vállalathoz. A tervet megismerve, egyik sem vállalta.

— Ha Pestlőrinc nem a főváros egyik kerülete volna, hanem önálló város, a területén tevékenykedő vállalatok vagy szövetkezetek kiterhethének ilyen módon a megbízatás elől?

— Nem valószínű. Azt hisszük, hogy a vidéki települések rendelkezésére viszonylag nagyobb építési kapacitás áll, mint Budapestére.

— Jelenleg mi remélhető a csatornaépítéssel kapcsolatban?

— Tárgyalunk a Pest megyei Mélyépítő Vállalattal, annak két főépítés-vezetősege most települ Budapestre.

...Tehát határozatok vannak, fellebbezések vannak, vizsgálatok vannak, terv van, 30 millió forint van, jó szándék van, s mindenképp előtt és állandóan TALAJVÍZ van.

Mi lesz velük?

Elmegyek Nagy Emilné házába. Repedések a falakon, repedt ajtótokok, az ajtók már nem csukódnak, mert deformálódtak. A padló megvetemedett. Némelyik repedésen már kilátok az utcára. A pintét elöntötte a víz. Volt nap, amikor a kertben is fölbugyogott.

És a szomszédék. Frajték. A ház kívülről megtámasztva több gerendával is. A szobák, akár a bányamély, gerendákkal aládúcolva. Az épület süllyed. Éjjel recsegnek-ropognak a falak. Az ablakok zárhatatlanná váltak. Mindössze 24 éves a ház, most telt le az OTP-kölcsön, amivel építették. Az asszony, amióta ez a huzavona van, 16 kilót fogyott.

Ugyanabban az utcában egy másik lakás. Körös-körül, méterhúsz magasan húzódik a falon a víz. Egy orvostanhallgató nő lakik a szobában édesanyjával. Az egyetemista lány a víztől locsogó lakásban folyton beteg.

Balassi Bálint utca 1. Öt dúc tartja az épület falát, hogy a kertbe ne rogyjon. A padló már lejt. Az utcában levő óvodából más-hová helyezték át a gyermekeket, mert mint hírlik, az épület életveszélyes.

A panaszokodók vinnének még öt, tíz, húsz, sok házba. Főlegesen többet néztem, a feketének nincsenek fokozatai. Csak az az agyamban: ez már három éve napról napra rosszabb. Volt ilyen szemle, olyan gyűlés, amolyan stencilezett körlevél, éjjel recsegnek-sírnak a szétzilált falak. Tavasszal—nyáron—ősz—szel—téli—tavasszal—nyáron—ősszel—téli. Ki és mikor téríti meg a máris nagy épületkárokat? Az érintettek nagy része nyugdíjas, jövedelmük épp a létfenntartásukat fedezi. Havi 2—3000 forintból nem lehet még épületrekonstrukciót is megrendelni. Ám ezek a hajlékok a nemzet vagyonának a részei ebben a nehéz helyzetben is. És kérdés: ki és mikorra hozza rendbe a súlyosan sérült otthonokat? Ki követi meg ezeket az embereket?

Miből vannak ezeknek az embereknek az idegeik? A tanácsnál azt mondják róluk, időnkint bemennek és elbeszélgetnek az előadókkal. Türelemesen, tisztelettel, reménykedően. Már három éve!

Nincs vállalat Magyarországon, amelyik segítsen rajtuk — harmintmillióért?!